

Schoonmaakkast 'Damesconfectie', 1929

Gouache op papier, 110 x 80 cm

Gemerkt l.o.: Harmen Meurs 1929

Particuliere collectie

In deze grote gouache wordt een intrigerend en bizar toneelstukje opgevoerd. Twee mannen staan voor een winkelruit, één tikt op het gebogen raam of wijst met de vinger een viezigheidje aan. Binnen staan twee mannen het raam te wassen met hun rug naar een rij van zeven grote, blote etalagepoppen. De modieus gekapte vrouwen lijken te leven en een amusant dansje op te voeren. Achter hen staat de baas van de modezaak. Half verscholen tussen het bloot heeft hij iets van een bordeelhouders. De figuren zijn strikt symmetrisch gepositioneerd. De mannen vormen een driehoek die wordt doorkruist door het modepoppenfront.

Gezien Meurs' politieke geëngageerdheid is er aanleiding om dit werk een kritisch-ironische voorstelling van de bourgeoisie te noemen. De baas symboliseert het kapitaal dat de vrouwen manipuleert en in zijn macht heeft, het arbeidersvolk staat de ramen te poetsen. Het raam zelf staat voor de afscheiding tussen binnen- en buitenwereld, daarachter bevindt zich het levenstheater. Een van de 'buitenmannen' haalt het verhullende doek weg.

De dames in de *Schoonmaakkast* zijn popperig bleek. Meurs heeft hun lichamen voor zijn doen tamelijk onerotisch weergegeven. Alleen de vuurrode lipjes en rose biljetjes geven hen enige warmte. Ze vertonen geen naden van ledematen die zouden moeten kunnen draaien; dat vergroot de levensechtheid. Een aardig detail is dat er iets niet klopt: er is een arm teveel. Mogelijk heeft Meurs dat over het hoofd gezien of vond hij het wel een ironisch bijeffect. Met zijn vele armen doet het groepje enigszins denken de Indiase god Shiva. Afgezien van het onderwerp lijkt deze gouache door het beeldverhaal van de lichamen en armen, de kleuren, de gelaagdheid

van de ruimte en het net niet kloppende perspectief op een Italiaans fresco uit de vroege renaissance. Misschien heeft Meurs die kunst ook echt in gedachte gehad. Het ging hem niet om de perfecte stofuitdrukking van de Vlaamse Primitieven, zoals bij kunstenaars als Pyke Koch en Dick Ket het geval was, maar om de weergave van menselijke passies en algemene typen. In dit specifieke werk zouden de beweeglijkheid, symmetrie en alternering van figuren in het werk van renaissancemeesters als Pollaiuolo en Botticelli geciteerd kunnen zijn.

Verrassend is dat de fotografe Germaine Krull een etalage met zeven vergelijkbare modepoppen publiceerde in het Brusselse blad *Variétés* in 1930 (afb. 60). De twee kunstenaars kenden elkaar, want Meurs woonde in de jaren twintig samen met haar toenmalige minnaar Joris Ivens in één huis. Wellicht is er contact geweest tussen de fotografe en de schilder over het onderwerp en zag hij de foto al voor de publicatie in *Variétés*. Meurs kon in ieder geval Krulls werk volgen, want hij had exemplaren van het tijdschrift in bezit. [ES]

Herkomst:

Cas van der Meulen, Oegstgeest.

Tentoonstellingen:

1929 De Onafhankelijken, Militiezaal, Amsterdam.